

Sygn. akt I Ns 674/15

POSTANOWIENIE

Kędzierzyn-Koźle dnia 30 maja 2016 r.

Sąd Rejonowy w Kędzierzynie-Koźlu - I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodnicząca: SSR Inga Kukła

Protokolant: stażysta Renata Schurgacz

po rozpoznaniu w dniu 17 maja 2016 r.

na rozprawie

sprawy z wniosku M. L.

z udziałem T. R.

o dział spadku i podział majątku dorobkowego małżeńskiego T. R. i S. I.

postanawia:

1. ustala, że w skład majątku dorobkowego małżeńskiego uczestniczki postępowania T. R. i S. I. wchodzi własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego położonego w K., przy ulicy (...), będącego w zasobach (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K., o wartości 113.300,00 zł (sto trzysta tysięcy trzysta złotych 00/100);
2. ustala, że udział w majątku dorobkowym małżeńskim uczestniczki postępowania T. R. wynosi 100%, a S. I. 0%;
3. dokonuje podziału majątku dorobkowego małżeńskiego uczestniczki postępowania T. R. i S. I. w ten sposób, że przyznaje uczestniczce postępowania T. R. własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego położonego w K., przy ulicy (...), będącego w zasobach (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K.;
4. oddala wniosek w części dotyczącej działu spadku po S. I.;
5. ustala, że koszty postępowania sądowego każda ze stron poniesie w takim zakresie w jakim je wydatkowała.

I Ns 674/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni M. L. po ostatecznym sprecyzowaniu żądania wniosła o dokonanie podziału majątku wspólnego S. I. i T. R. oraz działu spadku po ojcu S. I. zmarłym dnia 12 kwietnia 2003 r. Podała, iż w skład majątku wspólnego wchodzi własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ul. (...). Odnośnie sposobu podziału majątku wspólnego i działu spadku wniosła o przyznanie całości majątku na rzecz uczestniczki postępowania T. R. z obowiązkiem jednorazowej spłaty na swoją rzecz – jako następcy prawnego S. I. – połowy wartości rynkowej przedmiotowego prawa tj. kwotę 56.650,00 zł.

W uzasadnieniu wniosku M. L. wskazała, że wyrokiem z dnia 20.11.1992 r. wydanym przez Sąd Okręgowy w Opolu w sprawie sygn. I RC 397/92 małżeństwo S. I. i uczestniczki T. R. (uprzednio I.) zostało rozwiązane przez rozwód. W trakcie trwania wspólności ustawowej uczestnicy nabyli własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu wskazane w petitum wniosku. S. I. zmarła 12.04.2003 r. w B.. Spadek po S. I. na podstawie ustawy nabyła w całości jego córka – wnioskodawczyni M. L..

Uczestniczka postępowania T. R. w odpowiedzi na wniosek wniosła o jego oddalenie ze względu na bezzasadność roszczenia. T. R. argumentowała, iż objęta wnioskiem nieruchomości stanowi wyłącznie jej majątek osobisty przez co nie wchodzi w skład masy spadkowej po zmarłym S. I.. Uczestniczka postępowania była do dnia 05.05.1997 r. członkiem (...)w B., a następnie została członkiem (...) Spółdzielni mieszkaniowej (...)w K.. Wkład mieszkaniowy zgromadzony przez uczestniczkę został przekazany pomiędzy Spółdzielniami, co miało miejsce przed zawarciem związku małżeńskiego byłych małżonków. Następnie T. R. nabyła własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu dnia 5 grudnia 1998 r., co miało miejsce po ustanowieniu przez sąd rozdzielnosci majątkowej pomiędzy nimi. W świetle powyższych okoliczności faktycznych jej zdaniem żądanie dokonania podziału majątku dorobkowego małżeńskiego oraz działu spadku jest bezprzedmiotowy wskazując konsekwentnie, że nabycie spółdzielczego prawa do lokalu nastąpiło ze środków pochodzących wyłącznie z jej majątku osobistego. Z tej też przyczyny, prawo do lokalu mieszkalnego będące przedmiotem niniejszego postępowania przysługuje wyłącznie jej. Uczestniczka postępowania wywodziła ponadto, że S. I. po rozwiązaniu przez rozwód małżeństwa stron został administracyjnie wymeldowany ze spornego lokalu ponieważ w nim faktycznie nie przebywał. Uczestniczka postępowania następnie zażądała ewentualnego ustalenia, że udział zmarłego S. I. w majątku wspólnym wynosi 0%, a jej 100% z tego względu, iż zmarły nie przyczynił się do powiększania majątku wspólnego, a wręcz go trwonił. Wkład mieszkaniowy pochodził z książeczki mieszkaniowej (...)uczestniczki postępowania zgromadzony w spółdzielni mieszkaniowej w B.. To uczestniczka postępowania pracowała zarobkowo, czyniła nakłady na mieszkanie, natomiast zmarły S. I., nie przyczynił się w żadnej mierze do powstania majątku wspólnego, a wręcz wynosił z mieszkania rzeczy będące wyłączoną własnością uczestniczki postępowania. Był uzależniony od alkoholu

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. I. i T. R. związek małżeński zawarli w dniu 18 listopada 1978 r. Początkowo pożycie pomiędzy małżonkami układało się prawidłowo. Po około jednego roku, kiedy małżonkowie wprowadzili się do przedmiotowego mieszkania zachowanie S. I. względem małżonki i jej dzieci uległo zasadniczej zmianie. S. I. często przychodził do domu będąc pod wpływem alkoholu, wulgarnie odnosił się do T. R., był agresywny. Stan taki utrzymywał się przez cały okres trwania związku małżeńskiego. T. R. przejęła na siebie ciężar prowadzenia gospodarstwa domowego, ponosiła związane z tym koszty utrzymania.

Dowód:

- akta Sądu Rejonowego w Opolu syg. I RC 397/92, a z nich z wyrok z dnia 20.11.1992 r.,
- zeznania świadka R. R.,
- zeznania T. R.

Przed zawarciem związku małżeńskiego T. R. była członkiem (...)w B..

Członkostwo w tej Spółdzielni trwało do dnia 05.05.1977 r., po czym uczestniczka postępowania została przyjęta w poczet członków (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w K.. Wpisanie T. I. do rejestru członków nastąpiło dnia 30.05.1977 r. Wkład mieszkaniowy zgromadzony dotychczas przez uczestniczkę wraz z udziałem został przekazany pomiędzy Spółdzielniami – z (...) w B. do (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w K.. Na dzień 15.07.1977 r. wysokość wkładu mieszkaniowego została ustalona w przybliżeniu na kwotę 39.900,00 zł

Dnia 9 listopada 1979 r. (...) (...)w K. wydał decyzję o przydziale T. I. mieszkania lokatorskiego przy ul. (...) w K.. Do zamieszkania w nim wspólnie z uczestniczką postępowania uprawnieni byli mąż oraz jej dzieci. T. R. sama opłacała wszystkie opłaty, a także przeprowadzała w tej nieruchomości remonty. S. I. nie partycypował w kosztach utrzymania mieszkania, nie dokładał się do wydatków potrzebnych na utrzymanie jej dzieci, obowiązek alimentacyjny wypełniał względem swojej córki M. L..

Dowód:

- Pismo M. L.do (...)w K.z dnia 11 maja 2015 r. k.8 wraz z odpowiedzią z dnia 20.05.2015 r. k. 9,
- Pismo (...)w K.do (...)w B.z dnia 5.05.1977 r. o przekazanie udziału oraz wkładu mieszkaniowego T. R.w związku z przeniesieniem członkostwa T. R.do (...) k. 29,
- Zaświadczenie (...) z dnia 15.07.1977 r. k.30,
- Decyzja Prezydenta Miasta K. o wymeldowaniu k. 35-37,
- Przydział lokalu mieszkalnego lokatorskiego nr (...) k.60,
- Zeznania uczestniczki postępowania T. R.

Wyrokiem z dnia 16 października 1987 r. wydanym w sprawie sygn. RIII C 720/87 Sąd Rejonowy w Kędzierzynie-Koźlu w sprawie z powództwa T. I. przeciwko S. I. o zniesienie ustawowej wspólności majątkowej zniósł z dniem 16 lipca 1987 r. ustawową wspólność majątkową między T. I. i S. I. wynikającą z zawarcia przez nich małżeństwa w dniu 18.11.1978 r. S. I. był już wówczas osobą uzależnioną od alkoholu, często na kilka dni opuszczał mieszkanie i do niego nie wracał, w żaden sposób nie przyczyniał się do utrzymywania gospodarstwa domowego, T. R. sama kupowała sprzęty stanowiący wyposażenie mieszkania. Zarobione pieniądze S. I. przeznaczał wyłącznie na własne potrzeby. W 1987 roku stosunki pomiędzy małżonkami uległy poprawie. I. przebywał wówczas w szpitalu. Po jego opuszczeniu stosunek S. I. do żony uległ poprawie więc strony podjęły próbę naprawy stosunków małżeńskich. Przez okres około 2 lat małżeństwo T. R. i S. I. było zgodne.

Dowód:

- akta tut. sądu sygn. R III C 720/87 dotyczące zniesienia postanowieniem z dnia 16.10.1987 r. ustawowej wspólności majątkowej,
- zeznania T. R.

W okresie tym T. R.(wówczas) I.wystąpiła z wnioskiem do (...)o przekształcenie posiadanego lokatorskiego prawa do lokalu przy ul. (...)w K.na prawo własnościowe. T. I.posiadała wkład budowlany własny wynoszący 292.800 zł. Spółdzielnia w dniu 18.11.1989 r. wyraziła zgodę na przekształcenie prawa. W dniu 5 grudnia 1989 r. (...) Spółdzielnia Mieszkaniowaprzydzieliła T. I.na jej wniosek mieszkanie kat. M-4 na warunkach własnościowego prawa do lokalu w budynku przy ul. (...). Do zamieszkania w lokalu został uprawniony także jako małżonek S. I., który wyraził zgodę na dokonanie przekształcenia. Strony wtedy postanowiły też w celach zarobkowych wyjechać do USA. Za granicą S. I.ponownie nadużywał alkoholu, T. R.z tej przyczyna wróciła do kraju, S. I.pozostał w Ameryce. Kontakt pomiędzy małżonkami ustał całkowicie. Wyrokiem z dnia 20 listopada 1992 r. Sąd Wojewódzki w Opolu w sprawie sygn. I RC 397/92 rozwiązał przez rozwód z wyłącznej winy S. I.małżeństwo stron. Wyrok uprawomocnił się dnia 20 listopada 1992 r. Decyzją z dnia 8 marca 1993 r. wydaną przez Prezydenta Miasta K.na wniosek T. I., S. I.został wymeldowany z pobytu stałego w mieszkaniu przy ul. (...). W uzasadnieniu decyzji wskazano, że S. I.utracił uprawnienie do lokalu i opuścił dotychczasowe miejsce pobytu nie dokonując wymeldowania. S. I.dopiero w 1994 r. przyjechał do mieszkania T. R.zabrać swoje rzeczy.

Dowód:

- przydział lokalu mieszkalnego własnościowego nr (...) k.31, 60
- Pismo (...) z dn. 18.11.1989 r. k. 32-34,60
- Pismo (...) z dn. 20.11.1989 r. k. 60
- akta Sądu Rejonowego w Opolu sygn. I RC 397/92, a z nich z wyrok z dnia 20.11.1992 r.,

- Decyzja Prezydenta Miasta K. o wymeldowaniu k. 35-37,

S. I. zmarł w dniu 12 kwietnia 2003 r. w B.. Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej wydanego dnia 26 marca 2015 r. w sprawie sygn. I Ns 222/15 spadek po S. I. na podstawie ustawy nabyła w całości córka M. L. (córka S. i I.).

Dowód:

- Akt zgonu S. I. k.6,
- akta Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej I Ns 222/15, a z nich z treści prawomocnego postanowienia z dnia 26.03.2015 r.,

W skład majątku wspólnego T. R.i S. I.wchodzi własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego położonego w K.przy ul. (...), które znajduje się w wyłącznym posiadaniu uczestniczki postępowania. T. R.samodzielnie prowadziła gospodarstwo domowe i wyłącznie ona ponosiła koszty utrzymania mieszkania. Łącznie w ostatnich 12 latach licząc od dnia 27.10.2015 r. na kartotece czynszowej uczestniczki postępowania zaksięgowano 38.292,92 zł. Udział T. R.w majątku wspólnym wynosi 100 %, S. I.o %.

Dowód:

- Zaświadczenie z (...) z dn. 27.10.2015 r. o wysokości opłat za mieszkanie k. 38-56,
- Zeznania uczestniczki postępowania T. R.,
- Zeznania świadka R. R.

Sąd zważył, co następuje:

Istota sporu sprowadzała się w niniejszej sprawie do ustalenia czy spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu położonego w K.przy ul. (...) należało do majątku osobistego T. R.czy majątku wspólnego S. I.i uczestniczki postępowania, a co za tym idzie czy stanowi przedmiot podziału majątku dorobkowego byłych małżonków a tym samym działu spadku po zmarłym.

Wnioskodawczyni M. L.twierdziła, że spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu położonego w K.przy ul. (...) należało do obojga byłych małżonków tj. jej ojca S. I.oraz uczestniczki postępowania T. R.. Wnosiła o przyznanie tego lokalu na własność uczestniczce postępowania z zasądzeniem na jej rzecz należnej spłaty.

T. R. zaprzeczyła twierdzeniom wniosku i dowodziła, że prawo do tego lokalu stanowi jej majątek osobisty , nie podlegający podziałowi.

Nie ulega wątpliwości ,iż w sprawie zaistniała w sprawie konieczność połączenia w jednym postępowaniu sprawy o dział spadku i podział majątku dorobkowego małżeńskiego . Bezsporne w sprawie było, że uczestniczka postępowania T. R. oraz S. I. pozostawali w związku małżeńskim zawartym w dniu 18 listopada 1978 r., który został rozwiązany przez rozwód wyrokiem z dnia 20 listopada 1992 r. Po ustaniu wspólności ustawowej małżeńskiej byli małżonkowie nie przeprowadzili postępowania w przedmiocie podziału majątku. Wnioskodawczyni zaś jest córką S. I., zmarłego w dniu w dniu 12 kwietnia 2003 r., która nabyła w całości spadek po zmarłym ojcu.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 21 października 1998r. (II CKU 56/98, LEX nr 465995) wyjaśnił, że art. 689 k.p.c. zezwala na połączenie w jednym postępowaniu sprawy o dział spadku ze sprawą o zniesienie współwłasności i sprawą o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności ustawowej małżeńskiej. Gdy w skład spadku wchodzi udział w małżeńskiej wspólności ustawowej i wcześniej nie doszło do przesądzenia kwestii ewentualnych nierównych udziałów (art. 43 § 2 k.r. i op.) i zwrotu z tytułu nakładów, wydatków oraz innych świadczeń z majątku wspólnego na

majątek odrębny lub odwrotnie, to połączenie w jednym postępowaniu działu spadku z podziałem majątku wspólnego po ustaniu wspólności ustawowej małżeńskiej jest konieczne.

W przedmiotowej sprawie Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o dowody z dokumentów i zeznania uczestniczki postępowania T. R. oraz świadka R. R.. Sąd uznał za wiarygodne zgromadzone w sprawie dokumenty, których treść i autentyczność nie były kwestionowane. Sąd dał wiarę także zeznaniom uczestniczki postępowania oraz świadka wbrew zarzutom stawianym przez wnioskodawczynię. Zdaniem sądu fakt zamieszkiwania świadka w okresie uczęszczania do szkoły ponadpodstawowej także w internacie nie przesadza o braku dostatecznej wiedzy na temat zachowania S. I. względem jego matki. Zeznania świadka w tym zakresie odnośnie postępowania S. I. korespondują z pozostałym materiałem dowodowym, są logiczne, konsekwentne. Świadek wyjaśnił, że przebywał często w domu, był w wieku, który pozwala już rozumieć zachowania zachodzące w rodzinie i należy je interpretować. Świadek utrzymywał prawidłowy i stały kontakt z matką, stąd widział jakie relacje miały miejsce pomiędzy małżonkami. Kwestionowanie wiedzy świadka jest zdaniem sądu i z tej przyczyny bezzasadne, że wyrok rozwodowy nastąpił z wyłącznej winy leżącej po stronie S. I., a jego negatywne zachowania potwierdzają akta sprawy rozwodowej I RC 397/92.

Zgodnie z art. 567§ 3 kpc do postępowania o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące postępowania w przedmiocie działu spadku, a zatem, również art. 684 kpc. Podobnie zatem, jak skład i wartość spadku, także skład i wartość majątku wspólnego byłych małżonków ustala Sąd. Identyfikacja też, jak w wypadku działu spadku, chwilą właściwą dla określenia wartości wspólnego majątku byłych małżonków jest data orzekania w tej materii. (art. 316§1 w zw. z art. 13§1 kpc). W myśl art. 922§1 i 2 kc w skład spadku wchodzi prawa i obowiązki majątkowe spadkodawcy z wyłączeniem praw i obowiązków ściśle związanych z jego osobą. Oznacza to, że przedmiotem działu spadku nie mogą być prawa majątkowe należące do spadkodawcy, które nie wchodzi w skład spadku.

Z ustaleń poczynionych przez sąd wynika, że wnioskodawczyni i uczestnik postępowania związek małżeński zawarli w dniu 18 listopada 1978 r. Przed powstaniem ustawowego ustroju małżeńskiego T. R. posiadała już wkład mieszkaniowy w Wojewódzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej w B.. Wkład ten i udział stanowił więc jej majątek odrębny (osobisty). Po zawarciu związku małżeńskiego, decyzją z dnia 9 listopada 1979 r. T. R. otrzymała przydział z (...) w K. przedmiotowego mieszkania na prawach spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu. W dacie dokonania przydziału ww. prawa lokatorskiego obowiązywała ustawa z dnia 17 lutego 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach (Dz. U. nr 12, poz. 61), zaś w dacie przydziału prawa własnościowego – ustawa z 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. nr 30, poz. 210). Zgodnie z art. 138 ustawy o spółdzielniach i ich związkach w brzmieniu z dnia 4 kwietnia 1979 r. spółdzielcze prawo do lokalu może należeć tylko do jednej osoby, chyba że stanowi przedmiot wspólnego majątku małżonków (wspólność ustawowa). Jednakże i w tym przypadku członkostwo w spółdzielni, z którym związane jest to prawo, może należeć tylko do jednego z małżonków; małżonek ten reprezentuje wobec spółdzielni prawa obojga małżonków. Ustawa ta nie zawierała żadnych regulacji dotyczących zasad wejścia tego prawa do majątku wspólnego albo odrębnego.

Sąd Najwyższy w uchwale z 29.11.1991 r., III CZP 123/91, LEX nr 37/34 przesądził, że o przynależności do majątku wspólnego małżonków spółdzielczego prawa do lokalu, przydzielonego przed wejściem w życie ustawy Prawo spółdzielcze z 1982 r. rozstrzygają przepisy obowiązujące w dacie uzyskania tego prawa, a to z uwagi na fakt, iż nie obowiązywały jeszcze przepisy szczególne określone następnie w ustawie z 1982 r. o której mowa wyżej. Wobec braku unormowania omawianej kwestii w przepisach przejściowych do Prawa spółdzielczego należy stosować ogólne zasady prawa intertemporalnego. Zgodnie z zasadą nieretroakcji, wyrażoną w art. 3 k.c., dla oceny, czy spółdzielcze prawo do lokalu nabyte przez uczestnika postępowania weszło do majątku wspólnego małżonków, należy stosować prawo dotychczasowe. Będą miały zatem zastosowanie odpowiednie przepisy k.r.o. Uregulowanie instytucji prawnej ustawowej wspólności majątkowej zawarte w tych przepisach oraz utrwalone orzecznictwo i doktryna pozwalają na stwierdzenie, że o zaliczeniu nabytego przez jednego z małżonków przedmiotu do obowiązującego małżonków ustroju wspólności majątkowej nie rozstrzyga treść tej czynności lub wola działającego małżonka. Skutek taki następuje z mocy prawa i stanowi rezultat wynikający z samej istoty ustawowej regulacji małżeńskiej wspólności majątkowej. Obowiązujący w tym czasie art. 31 i 32 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stanowiły,

że z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa obejmująca ich dorobek (wspólność ustawowa). Przedmioty majątkowe nie objęte wspólnością stanowią majątek odrębny każdego z małżonków. Dorobkiem małżonków były zaś przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej przez oboje małżonków lub przez jednego z nich. Aktualne brzmienie ww. przepisów kodeksu rodzinnego (art. 31 § 1 k.r.i. o.) zasadę powyższą powtarza. W takim przypadku, gdy lokal nabyty został w czasie trwania związku małżeńskiego, a małżonkowie pozostawali we wspólności majątkowej, zasadą jest, że nabyte prawo wchodzi do majątku wspólnego. Odstępstwa od zasady nie może uzasadniać okoliczność, że stroną umowy było tylko jedno z małżonków.

W przedmiotowej sprawie wskazać należy na datę powstania lokatorskiego prawa do lokalu, którym jest wydanie decyzji o przydziale czyli dzień 9 listopada 1979 r. (art. 135 § 2 oraz art. 147 § 2 ustawy o spółdzielniach i ich związkach). Zatem niezależnie od tego, że wkład i udział pochodziły z majątku osobistego T. R., to z uwagi na obowiązujące wówczas przepisy prawa mogło ono stać się wyłącznie przedmiotem współwłasności uczestniczki postępowania i jej męża S. I.. Uczestniczka postępowania w dacie przydziału pozostawała już w związku małżeńskim ze S. I., małżonków łączył ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej. Z tych przyczyn spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) przydzielone T. R. weszło do majątku wspólnego małżonków I.. Bezsporny fakt posiadania wkładu własnego T. R. i ubieganie się przez nią o przydział tego prawa w ocenie Sądu orzekającego w tej sprawie nie ma znaczenia w kontekście ustalania osób, którym prawo to przysługiwało a to z tego względu, iż w dacie przydziału T. R. pozostawała w związku małżeńskim z ojcem wnioskodawczyni.

W dalszej kolejności odnieść należy się do dokonanego przekształcenia prawa do mieszkania z lokatorskiego na własnościowe spółdzielcze. W dniu 5 grudnia 1989 r. na rzecz T. R. nastąpił przydział spółdzielczego własnościowego prawa do ww. lokalu. Obowiązywała wówczas ustawa Prawo spółdzielcze z 1982 r. której przepisy wyraźnie i bez jakichkolwiek wątpliwości rozszerzyły - w porównaniu z dotychczasowym stanem prawnym - przynależność spółdzielczego prawa do lokalu do majątku wspólnego małżonków. Zgodnie z art. 215 § 1 tej ustawy, spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego może należeć tylko do jednej osoby albo do małżonków (§1). Spółdzielcze prawo do lokalu przydzielonego obojgu małżonkom lub jednemu z nich w czasie trwania małżeństwa dla zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych rodziny należy wspólnie do obojga małżonków bez względu na istniejące między nimi stosunki majątkowe. Jeżeli między małżonkami istnieje rozdzielność majątkowa, do wspólności spółdzielczego prawa do lokalu w kwestiach nie uregulowanych w przepisach niniejszego artykułu przepisy o wspólności ustawowej stosuje się odpowiednio (§ 2). Ustanie wspólności majątkowej w czasie trwania małżeństwa nie pociąga za sobą ustania wspólności spółdzielczego prawa do lokalu. Jednakże sąd, stosując odpowiednio przepisy o zniesieniu wspólności majątkowej, może na żądanie jednego z małżonków z ważnych powodów znieść wspólność tego prawa (§ 3). Jeżeli stosunki majątkowe między małżonkami podlegają wspólności ustawowej, wkład mieszkaniowy lub budowlany należy przed przydziałem lokalu wspólnie do obojga małżonków, niezależnie od pochodzenia środków, z których został zgromadzony. Przepis ten nie narusza uprawnienia każdego z małżonków do żądania zwrotu wydatków i nakładów poczynionych z jego majątku odrębnego na majątek wspólny (§ 4). Z uwagi na powyższą regulację stwierdzić należy, że także zmiana charakteru prawnego lokalu a także ustanowienie pomiędzy małżonkami rozdzielności majątkowej nie wpłynęła na przynależność prawa do majątku wspólnego stron. Także okoliczność, że S. I. w jakikolwiek sposób nie przyczynił się finansowo do wykupienia mieszkania nie wyłącza jego uprawnienia. W judykaturze (Sąd Najwyższy w: uchwale z 30 listopada 1974 r., III CZP 1/74, LEX nr 1770; wyroku z 31 października 1983 r., IV CR 376/83, LEX nr 5194; uchwale z 14 sierpnia 1985 r., III CZP 41/85, Legalis; postanowieniu z 20 czerwca 2008 r., IV CSK 60/08, Legalis) podnosi się, że zasadą jest, iż własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu przydzielone małżonkowi w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej, a nawet przy istnieniu rozdzielności, o ile ma służyć zaspokojeniu potrzeb rodziny, którą małżonkowie założyli wchodzi do majątku wspólnego małżonków, tak samo jak wkład budowlany (w tym także już wkład z samą ekspektatywą uzyskania tego prawa, a więc przed przydziałem). Wyjątków, aczkolwiek nie wynikają one samoistnie z ww. przepisu (są podyktowane też jego ratio legis, tj. dobrem konkretnej rodziny z jednej strony i koniecznością uwzględnienia słuszych interesów każdego z małżonków z osobna z drugiej strony) doznaje ona wyłączenia wyłącznie wówczas gdy małżonkowie tak faktycznie ukształtowali własne relacje, że przydzielony lokal faktycznie nie służy zaspokojeniu potrzeb stworzonej przez nich rodziny (przykładowo: faktyczna separacja, oddzielne zamieszkiwanie z uwagi na miejsce wykonywania pracy, przy zaspokojeniu potrzeb

mieszkaniowych małżonka nieubiegającego się o przydział, itp.). Dodatkowo z powyższych, starszych orzeczeń wynika też, że powstałe w miejsce lokatorskiego na podstawie nowego przydziału własnościowe prawo do tego samego lokalu jest nowym prawem, nie zaś jedynie kontynuacją poprzedniego (za czym przemawia dysproporcja wysokości wkładu mieszkaniowego i budowlanego). W przedmiotowej jednak sprawie ta okoliczność nie wystąpiła. Dokonywane w tamtym okresie przekształcenia prawa lokatorskiego na własnościowe nie wiązały się ze znacznymi wydatkami finansowymi. Uznać zatem należało w realiach toczącej się sprawy, że tytuł prawny do lokalu nie uległ zmianie i należy do obojga małżonków.

Nabycie lokalu w trybie ww. art. 215 § 2 Prawa spółdzielczego następowało obligatoryjnie i przymusowo do majątku wspólnego małżonków (nawet przy ustroju rozdzielności majątkowej) przy kumulatywnym spełnieniu dwóch przesłanek: przydział w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej oraz przydział w celu zaspokojenia potrzeb założonej przez małżonków rodziny.

W rozpoznawanej sprawie zostały spełnione przesłanki zawarte w powołanym przepisie prawa. Zgromadzony w tej sprawie materiał dowodowy nie pozostawia wątpliwości, że nabyte przez uczestniczkę postępowania własnościowe spółdzielcze prawo lokatorskie do lokalu mieszkalnego miało służyć zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych rodziny jaką tworzyła ze S. I.. W trakcie ubiegania się o przydział prawa lokatorskiego i dalej prawa własnościowego T. R. pozostawała w związku małżeńskim ze S. I., a zatem od początku lokal miał zaspokajać potrzeby mieszkaniowe T. R. i jej męża. Powyższe uwidoczniło w obu przydziałach, co odpowiadało też stanowi rzeczywiście. Poza sporem bowiem było, że pomimo zmiennych układów w pożyciu małżeńskim T. R. zamieszkiwała wspólnie z mężem od co najmniej 1978 r., od tego też czasu pozostawali razem w gospodarstwie domowym i faktycznym pożyciu. Stan taki trwał do 1989 roku i istniał w dacie przydziału własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu. Warto podkreślić, że w dacie przekształcenia prawa strony pozostawały w poprawnych relacjach małżeńskich, mieszkanie nadal stanowiło centrum życiowe S. I.. T. R. przyznała, że w 1987 r. wybaczyła mężowi dotychczasowe jego naganne zachowanie i przez okres 2 lat związek małżeński ze S. I. był zgodny. Małżonkowie podjęli nawet decyzję o wspólnym wyjeździe do Ameryki w celach zarobkowych. Te okoliczności przesądzają o tym, że mieszkanie wchodzi jednak w skład majątku dorobkowego uczestniczki postępowania i jej byłego męża. Obojętne jest bowiem źródło i czas wpłacenia wkładu. Swą aktualność zachowała także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 1962 r. w sprawie III CO 2/62 (OSNC 1963/10/217), zgodnie z którą nieruchomości nabyta przez jednego z małżonków w czasie trwania małżeństwa stanowi majątek wspólny także wówczas, gdy poza funduszem należącym do wspólności ustawowej część pieniędzy użytych na kupno nieruchomości stanowiła majątek osobisty poszczególnych małżonków, chyba że co innego wynika z treści czynności prawnej.

Zaznaczyć przy tym należy, iż przekształcenie prawa nastąpiło jako czynność następcza, w oparciu o pierwotną, jaką było uzyskanie lokatorskiego prawa do lokalu na podstawie przydziału mieszkaniowego, gdy małżonków obowiązywał reżim ustroju majątkowego małżeńskiego wynikającego z ogólnych przepisów k.r.i o. dotyczących stosunków majątkowych małżonków.

Oceny takiej sąd dokonał po ustaleniu wzajemnego stosunku art. 215 Prawa spółdzielczego i przepisów k.r. i o. A mianowicie zdaniem sądu zakresy zastosowania i normowania tych przepisów wzajemnie się krzyżują, a co za tym idzie w realiach rozpoznawanej sprawy nabycie do majątku wspólnego w trybie art. 215 § 2 Prawa spółdzielczego poprzez należy regulacją prawną tej materii wynikającą z art. 31 § 1 i 32 k.r.i o. Z art. 31 § 1 i 32 k.r.i o. wynika, że przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej przez oboje małżonków lub przez jednego z nich stanowią ich dorobek i jako takie wchodzi do majątku wspólnego. Z art. 215 § 2 Prawa spółdzielczego wynika, że spółdzielcze prawo przydzielone w czasie trwania wspólności, o ile służy zaspokojeniu potrzeb tej rodziny stanowi majątek wspólny małżonków i to – dodatkowo – nawet gdy ustanowiona została rozdzielność majątkowa. Przepis ten miał służyć dobru rodziny. Z art. 215 Prawa spółdzielczego nie wynika wyłączenie zastosowania w takiej sytuacji przepisów ogólnych. Zatem małżonek, na rzecz którego nie dokonano przydziału – przy braku podstaw do nabycia do majątku wspólnego w trybie art. 215 Prawa spółdzielczego – mógł stać się współwłaścicielem tego prawa na zasadach ogólnych.

Bez znaczenia pozostają zatem zarzuty uczestniczki postępowania, że wkłady na pokrycie udziału w prawie do mieszkania tak lokatorskiego jak i spółdzielczego pochodziły wyłącznie z jej własnych środków oraz, że S. I. nie przyczynił się finansowo w jakikolwiek sposób do powstania tego prawa. Na tytuł prawny do lokalu nie ma także wpływu fakt ukształtowania następnie w trakcie trwania małżeństwa pomiędzy małżonkami stosunków majątkowych na zasadzie rozdzielności majątkowej. Ówczesne obowiązujące przepisy prawa wprowadzały zasadę jednopodmiotowości prawa spółdzielczego do mieszkania dając prymat zasadzie jego przydziału na rzecz rodziny, jaką małżonkowie przez zawarcie związku małżeńskiego tworzyli. Nietrafny okazał się również zarzut uczestniczki postępowania, że S. I. na stałe opuścił mieszkanie w 1990 r. i już do niego nie wrócił, co potwierdza decyzja administracyjna o jego wymeldowaniu. Zameldowanie stanowi wyłącznie poświadczenie przebywania danej osoby pod określonym adresem (por. także: uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 1991 r. sygn. III CZP 123/91, wyrok z uzasadnieniem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 2013-10-10 sygn. I ACa 351/13, III Ca 487/14 - uzasadnienie Sąd Okręgowy w Łodzi z 2014-10-29, XV C 686/13 - wyrok z uzasadnieniem Sąd Okręgowy w Gdańsku z 2013-11-19

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd dokonał podziału majątku wspólnego małżonków przyjmując, iż w jego skład wchodzi prawo do lokalu wskazane przez wnioskodawczynię o wartości 113.300,00 zł. Wartość lokalu nie została przez uczestniczkę zakwestionowana, nie domagała się przeprowadzenia postępowania dowodowego na okoliczność ustalenia ceny nieruchomości.

Zgodnie z art. 46 k.r.o. od chwili ustania wspólności majątkowej do majątku, który był nią objęty, jak również do podziału tego majątku, w zakresie nieunormowanym w przepisach poprzedzających, stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku. Innymi słowy, problematykę wspólności majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej oraz podziału tego majątku regulują uzupełniająco, oprócz kwestii wprost uregulowanych w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, również przepisy art. 1035 – 1046 k.c. w sferze materialnoprawnej z dalszym odesłaniem do przepisów art. 195-221 k.c., które dotyczą zagadnienie współwłasności w częściach ułamkowych (art. 1035 k.c.)

Zakres kognicji sądu w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami określa art. 567 k.p.c., odsyłając również w tym zakresie częściowo do przepisów o dziale spadku - 680 k.p.c. i nast.), które także z kolei zawierają dalsze odesłanie do przepisów o postępowaniu w sprawie o zniesienie współwłasności (art. 617 i nast. w zw. z art. 688 k.p.c.).

W oparciu o ww. przepisy prawa, sąd ustala skład i wartość majątku wspólnego (art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c.), ustala wielkość udziałów małżonków w majątku wspólnym, po czym dokonuje podziału tego majątku, orzekając ponadto w razie potrzeby, jakie wydatki, nakłady lub inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego lub odwrotnie podlegają zwrotowi (art. 567 § 1 k.p.c.). Stan majątku ustala się przy tym według stanu istniejącego w dacie ustania wspólności majątkowej, zaś jego wartość – według cen z chwili dokonania podziału (tak m.in. uchwała Sądu Najwyższego z 27 września 1974 r., III CZP 58/74, OSNC 1975/6/90).

W myśl art. 43 § 1 k.r.o. małżonkowie mają od chwili ustania wspólności ustawowej równe udziały w majątku objętym tą wspólnością, zgodnie jednak z treścią dalszych paragrafów tego artykułu sąd w określonych w tych przepisach okolicznościach może ustalić udziały w inny sposób, mianowicie z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z małżonków przyczynił się do powstania tego majątku.

Na wstępie rozważań podkreślić należy, wbrew zarzutom wnioskodawczyni, iż roszczenie w przedmiocie ustalenia nierównych udziałów w majątku dorobkowym małżonków nie ulega przedawnieniu tak samo jak nierozzerwalnie z nim związane prawo byłych małżonków do dokonania podziału majątku dorobkowego po ustaniu małżeństwa.

Na tle powołanych przepisów prawa odrębnym zagadnieniem jest współfinansowanie przez współmałżonka kosztów wkładu budowlanego i brak współfinansowania ze strony S. I. wszelkich kosztów związanych z majątkiem wspólnym stron. O ile okoliczności te nie mają znaczenia w kontekście ustalania któremu z byłych małżonków ww. prawo do lokalu mieszkalnego przysługuje, to są one jednak istotne w kwestii ustalenia wysokości udziałów. W świetle tak

ustalonego stanu faktycznego sąd uznał za wiarygodne, iż T. R. sama doprowadziła swoją pracą, własnymi staraniami, przy wykorzystaniu środków pieniężnych pochodzących wyłącznie z jej pracy zarobkowej do powstania majątku wspólnego stron, zaś S. I. w jakikolwiek sposób nie partycypował tak w spłacie części wkładu budowlanego, jak też nie przyczynił się do utrzymania gospodarstwa domowego. T. R. wykazała stosowanymi dokumentami wysokości, w jakiej faktycznie koszty te poniosła. S. I., jak wskazuje materiał dowodowy nie uczestniczył w powstaniu tego majątku. T. R. konsekwentnie wskazywała, że jej sytuacja finansowa była na tyle dobra, iż bez jakiegokolwiek uszczerbku miała możliwość zaspokoić wszystkie swoje potrzeby w ramach własnych dochodów. M. L. nie przedstawiła natomiast żadnych dowodów przeciwnych wykazujących, że jej ojciec również partycypował w powstaniu majątku małżeńskiego. Stąd też sąd przyjął, że dorobek powstały w trakcie małżeństwa zgromadzony został wyłącznie z dochodów uczestniczki postępowania. Nie można bowiem pominąć, że prawo do mieszkania spółdzielczego jest także dobrem majątkowym o określonej wartości, które powstaje najczęściej z nakładów finansowych obojga małżonków, nakładów stanowiących najczęściej dorobek ich wieloletniej pracy. Jeżeli więc opisane wyżej motywy natury moralno-rodzinnej w sprawie nie dominują, zarówno samo orzeczenie o przyznaniu spółdzielczego prawa do lokalu jednemu z małżonków, jak i rozstrzygnięcie co do ustalenia udziałów powinny uwzględniać - wkłady finansowe małżonków.

W tych okolicznościach sąd uznał, że udział w majątku T. R. wynosi 100 %, zaś S. I. - 0 %.

Ustalenie wysokości udziałów uczestników, a także określenie składników, które wchodzi w skład majątku wspólnego, pozwoliło sądowi przejść do kwestii ich podziału.

Zgodnie z art. 211 k.c., każdy ze współwłaścicieli może żądać, ażeby zniesienie współwłasności nastąpiło przez podział rzeczy wspólnej, chyba że podział byłby sprzeczny z przepisami ustawy lub ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo że pociągałby za sobą istotną zmianę rzeczy lub znaczne zmniejszenie jej wartości. Jednocześnie rzecz, która nie daje się podzielić może być przyznana stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych albo sprzedana stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego (art. 212 § 2 k.p.c.).

Kierując się powyższymi uregulowaniami, Sąd Rejonowy przyznał na wyłączną własności uczestniczce postępowania T. R. lokal mieszkalny, położony w K. przy ul. (...).

W pkt 4 wyroku, Sąd oddalił wniosek o dział spadku po S. I.. Zgodnie z art. 684 kpc w postępowaniu o dział spadku Sąd ustala skład i wartość spadku ulegającego podziałowi, przy czym Sąd ustala skład spadku według jego stanu z chwili otwarcia, natomiast wartość spadku według cen z chwili dokonywania działu. Powyższe znalazło wyraz w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 września 1974 roku w sprawie III CZP 58/74 (OSNC 1975/6/90, Lex nr 1801), której wnioski należało podzielić. W sprawie bezspornym było, iż jedynym składnikiem majątkowym wchodzącym w skład dorobku byłych małżonków jest w.w. mieszkanie. Skoro Sąd, ustalił, że aktywa spadkowe ojca wnioskodawczyni wynoszą 0 % - według stanu z dnia otwarcia spadku, wniosek w tym zakresie należało uznać za bezprzedmiotowy. Zgodnie z art. 1038 § 1 k.c. przedmiotem podziału dokonywanego przez Sąd w postępowaniu nieprocesowym powinien być cały majątek spadkowy. W pierwszej kolejności Sąd określa, jakie przedmioty majątkowe podlegają podziałowi. W niniejszej sprawie sąd ustalił, że nie istnieje taki majątek po zmarłym S. I., który mógłby być przedmiotem postępowania działowego wobec przyznania mieszkania na wyłączną własność T. R.. Stąd dalsze postępowanie w tym zakresie podlegało oddaleniu.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść art. 520 k.p.c. Zgodnie z wyrażoną w nim zasadą każdy z uczestników postępowania ponosi koszty postępowania sądowego we własnym zakresie. Szczególnych okoliczności przewidujących odstępstwa od tej zasady sąd się nie dopatrywał.